

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krátce ke svědecké výpovědi jako důkazu v trestním řízení

Svědka je fakultativním subjektem trestního řízení. Je to osoba podávající vlastními slovy zprávu o určité události. Pro orgány činné v trestním řízení je nejdůležitější především očítý svědek, tedy osoba, jež se události nějakým způsobem zúčastnila, či jí byla přítomna a vypovídá tedy o skutečnostech, které sama svými smysly vnímala. Tento svědek je také schopen poskytnout orgánům činným v trestním řízení cenný neodvozený důkaz. Následující příspěvek se bude krátce zabývat právě svědeckou výpovědí jako důkazem v trestním řízení.

Dle trestního řádu je důkazem výpověď svědka o okolnostech, jež mají být v řízení zjištěny a které svědek vnímal svými smysly. K tomuto se dále vyjadřuje Vrchní soud v Praze tak, že z výpovědi svědka mají důkazní význam jen zprávy o skutečnostech, nikoli již jejich subjektivní hodnocení svědkem (více viz rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 11 Tz 19/95). Při této výpovědi má svědek také nárok na přítomnost právního zástupce a to již ve fázi výslechu před policejním orgánem. K tomuto se v roce 2004 vyjádřil Ústavní soud, který ve svém nálezu II. ÚS 386/04 konstatoval, že v případech, kdy policie odmítala možnost účasti právního zástupce u výslechu svědka, porušovala tím svědkovo ústavní právo na právní pomoc v řízení před soudem (dle článku 37 odst. 2 LZPS). Není totiž dle něj žádný důvod, aby svědek toto právo neměl.

Nyní už se ale pojdme věnovat svědecké výpovědi, jakožto důkazu v trestním řízení. Z hlediska soudu je zásadní posuzovaná záležitost při hodnocení svědecké výpovědi její věrohodnost. Tato se hodnotí v kontextu ostatních důkazů v dané věci a to v jaké míře je s nimi v souladu, či jak je případně doplňuje. Ovšem ne každý rozpor znamená automaticky nevěrohodnost takové výpovědi. K tomuto tématu se vyjadřuje také Nejvyšší soud ve svém rozsudku sp. zn. 26 Cdo 1239/2011, který říká, že k závěru o nevěrohodnosti svědka vedou soud pouze významné diference v jeho výpovědi, popřípadě také mezi tvrzením svědka a tvrzením protistrany v řízení. Nesmíme také ignorovat fakt, že svědek popisuje událost, jejíž obraz má uložený ve své paměti, přičemž tato informace vytvořila v mozku svědka stopu, jež s prodlužujícím se časem, který uběhl od události, slábne a oslabuje se^[1]. Výzkumy v USA prokázaly, že čím blíže k ukončení události je osoba o události vyslýchána, tím více je schopna vypovědět. Dále také zmínily zajímavý poznatek a to, že se zvyšující se úrovní traumatizace osoby vinou dané události se také zvyšuje množství zapamatovaných detailů. Současně ovšem upozorňují na fakt, že každý uplynulý rok přináší zapomenutí 30 % nehod, které se dané osobě v tomto roce staly, či kterých byla svědkem. V případě svědků dopravních nehod se toto číslo ještě zvyšuje, neboť bylo prokázáno, že 80 % nehod je svědky zapomenuto do 14 dnů od jejich uskutečnění^[2]. Jiný americký výzkum svědků se zaměřil na schopnost zapamatování si osoby pachatele a přišel s poznatkem, že po promítnutí filmu, ve kterém ženu přepadl muž a ukradl jí kabelku, pouze 20 % respondentů při následné rekonstrukci správně označilo pachatele^[3]. Toto vyhasínání v paměti uložených informací je však naprosto přirozenou konsekvencí fungování metabolických procesů v mozku. Paměť také si formace v ní uložené modifikuje. Důvodem k závěru o nevěrohodnosti svědka tedy nemůže být pouze to, že si svědek na nějaký údaj nevzpomněl.

Na závěr mého příspěvku se ještě na chvíli zastavím u problematického případu, kdy je svědecká výpověď provedena jako neodkladný či neopakovatelný úkon za splnění podmínek § 158a trestního řádu, načež je protokol o této výpovědi v hlavním líčení přečten a tedy použit jako důkaz, což

umožňuje ustanovení § 211 odst. 2 písm. b) trestního řádu. Problémem v tuto chvíli může být skutečnost, že ještě pro podezření ze spáchání daného trestného činu není proti nikomu zahájeno trestní stíhání, tudíž ani tento nemá obhájce a výpověď tedy není provedena kontradiktorně. Ústavní soud k tomuto říká, že se jedná o výjimku ze zásady kontradiktornosti, následkem které dochází k omezení práva obhajoby vůči svědkovi, a to především její možnosti zúčastnit se jeho výslechu a klást mu otázky, která je součástí práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1, 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 569/11). K tomuto dále Ústavní soud říká následující: „Uvedený postup není sám o sobě v rozporu s čl. 6 odst. 1, 3 písm. d) Úmluvy, lze ho však připustit pouze za předpokladu, že se jedná o opatření striktně nezbytné a nesnáze způsobené obhajobě omezením jejich práv budou dostatečně kompenzovány postupem orgánů činných v trestním řízení. Přečtená výpověď svědka, který nebyl nikdy vyslechnut kontradiktorně, nemůže být výlučným nebo rozhodujícím důkazem viny.“ (k tomuto více viz také nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 375/06).

Mgr. Kristýna Valešová,
asistentka soudce

[1] ČÍRTKOVÁ, L., PORADA, V. Paměťové stopy v kriminalistické psychologii a forenzně psychologických aplikacích. In: Soudní inženýrství. 2005. č. 3, s. 161 - 168

[2] ALISON, L. Malingering or memory loss in a major collision investigation: Reconstrucing accounts of suspects, victims and witnesses. In: The Forensics Psychologists Casebook. Psychological profiling and Criminal investigation. Willan Publishing. 2005. s. 305 - 307

[3] BUCKHOUT, R. Nearly 2.000 witnesses can be wrong. Bulletin of the Psychomic Society. 1980. Vol. 16. s. 307 - 310

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)

- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)